

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO, TEOLOGIAN OSASTO

Ortodoksisen teologian valintakoe 30.5.2016

Kirjallisuuskoe klo 11.00 – 12.50

Valintakoekirja: Pentti Laasonen, Novgorodin imu, SKS 2005, 171 s.

Kirjoita erilliseen vastauspaperiin nimesi sekä koulutusohjelma (**ort**) ja suuntautumisvaihtoehto (**kirjain**), johon pyrit. Jos pyrit useaan suuntautumisvaihtoehtoon, merkitse ne kaikki.

ORT A = ortodoksinen teologia, kirkon ja kulttuurin suuntautumisvaihtoehto

ORT B = ortodoksinen teologia, opetusalan suuntautumisvaihtoehto

ORT D = ortodoksinen teologia, kirkkomusiikin suuntautumisvaihtoehto

Kaikki vastaukset kirjoitetaan erilliseen vastauspaperiin.

- Vastaa pääsykoekirjan tiedoin. Vastaa kysymyksiin 1 ja 3 täydellisin virkkein.
- Aseta selkeä marginaali vastauspaperin reunaan.
- Kirjoita selvällä käsialalla. Epäselvä teksti jätetään huomiotta.
- Arvioinnissa kiinnitetään huomiota asiakokonaisuuksien hallintaan sekä selkeään ja täsmälliseen ilmaisuun.

Kirjallisuuskokeesta voi saada yhteensä 28 pistettä. Valintakelpoiseksi tullakseen hakijan tulee saada kirjallisuuskokeesta vähintään 7 pistettä.

Käännä!

KIRJALLISUUSKOKEEN KYSYMYKSET

1. Esittele lyhyesti (2 - 4 virkkeellä) viisi ortodoksien uskontopoliittiseen asemaan Käkisalmen läänissä aikavälillä 1617–1661 vaikuttanutta tekijää.

Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 2 pistettä, koko osiosta voi saada enintään 10 pistettä.

2. Nimeä/kerro kussakin kohdassa luonnehdinnan mukainen henkilö, paikkakunta tai asia(kirja).

Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 1 pisteen, koko osiosta voi saada enintään 10 pistettä.

- a. Viipurin piispa, joka aloitti Käkisalmen läänissä ortodoksipolitiikan ”pakkaskauden”.
- b. Käytettiin Ruotsin uskontopakon dokumenttina Käkisalmen läänissä.
- c. Käräjät, joilla Marki Romanof sanoi tappavansa viisi luterilaista.
- d. Viipurin ensimmäinen luterilainen piispa.
- e. Rauhansopimus, joka päätti ruptuurisodan.
- f. Kaupunki, josta ortodoksinen piispaehdokas Arfimanger lähetettiin (danzigilaisella laivalla) ulkomaille.
- g. Ruotsin kuningas, joka kävi ruptuurisodan.
- h. Ruotsin kenraalikuvernööri, joka kehotti varovaiseen politiikkaan Käkisalmen läänin ortodokseja kohtaan.
- i. Ruotsin hallitus määräsi 1630, että ortodoksien tuli käydä omien pappiensa pitämässä jumalanpalveluksissa. Mitä muuta ortodoksien jumalanpalveluskäyttäytymisestä määrättiin?
- j. Mitä teosta ortodoksipappi Joakim Terentjef Per Brahen aloitteesta opetti ortodokseille?

3. Kirjoita esseevastaus seuraavaan tehtävään:

Ruptuurisodan jälkivaikutukset ja Ruotsin valtion politiikka niiden käsittelyssä.

Vastauksesta voi saada enintään 8 pistettä.

Itä-Suomen yliopisto

Teologian osasto

Ortodoksisen teologian valintakoe 30.5.2016

Mallivastaukset

1. Esittele lyhyesti (2 - 4 virkkeellä) viisi ortodoksien uskontopoliittiseen asemaan Käkisalmen läänissä aikavälillä 1617–1661 vaikuttanutta tekijää.

Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 2 pistettä, koko osiosta voi saada enintään 10 pistettä.

Uskontopoliittikkaan vaikuttaneet tekijät esitellään pääsykoekirjan (P. Laasonen, Novgorodin imu) luvussa III.3. Ne olivat (1) Viipurin luterilaisen piispan Petrus Bångin uskontopoliittikka (mm. jumalanpalveluselämän suomenkielistäminen), (2) ortodoksien aseman kiristyminen Inkerinmaalla (käännytyspyrkimykset), (3) Bångin seuraajan Petrus Laurbecchiuksen pyrkimykset pakottaa ortodoksit luterilaisiksi, (4) virkavallan pyrkimykset 1600-luvun jälkipuoliskolla estää uusien ortodoksipappien tulo (kuolleiden sijaan) Venäjältä ja (5) ortodoksien erillisverotus (mm. maksut luterilaisille papeille).

2. Nimeä/kerro kussakin kohdassa luonnehdinnan mukainen henkilö, paikkakunta tai asia(kirja).

Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 1 pisteen, koko osiosta voi saada enintään 10 pistettä.

- a. Viipurin piispa, joka aloitti Käkisalmen läänissä ortodoksipoliitiikan ”pakkaskauden”.
 - Petrus Laurbecchius
- b. Käytettiin Ruotsin uskontopakon dokumenttina Käkisalmen läänissä.
 - Örebron sääntö
- c. Käräjät, joilla Marki Romanof sanoi tappavansa viisi luterilaista.
 - Suistamon käräjät (1679)
- d. Viipurin ensimmäinen luterilainen piispa.
 - Olaus Elimaeus
- e. Rauhansopimus, joka päätti ruptuurisodan.
 - Kardis (1661)
- f. Kaupunki, josta ortodoksinen piispaehdokas Arfimanger lähetettiin (danzigilaisella laivalla) ulkomaille.
 - Turku

g. Ruotsin kuningas, joka kävi ruptuurisodan.

- Kaarle X Kustaa

h. Ruotsin kenraalikuvernööri, joka kehotti varovaiseen politiikkaan Käkisalmen läänin ortodokseja kohtaan.

- Per (Pietari) Brahe

i. Ruotsin hallitus määräsi 1630, että ortodoksien tuli käydä omien pappiensa pitämissä jumalanpalveluksissa. Mitä muuta ortodoksien jumalanpalveluskäyttäytymisestä määrättiin?

- Piti osallistua luterilaisiin jumalanpalveluksiin

j. Mitä teosta ortodoksipappi Joakim Terentjef Per Brahen aloitteesta opetti ortodokseille?

- Selowin katekismusta (= Lutherin Vähäkatekismus)

3. Kirjoita esseevastaus seuraavaan tehtävään:

Ruptuurisodan jälkivaikutukset ja Ruotsin valtion politiikka niiden käsittelyssä.

Vastauksesta voi saada enintään 8 pistettä.

Esseessä tuli esitellä lyhyesti, luvusta III.1 löytyviä asioita (ei välttämättä tässä järjestyksessä): (1) väestön liikkuminen (Ruptuurisodan jälkeen ortodoksien muutto Käkisalmen läänistä Venäjälle kasvoi, samoin luterilaisen väestön muutto muualta Suomesta, lähinnä Savon suunnalta, Käkisalmen lääniin); (2) uskonnonvaihdokset (Venäjän joukot veivät vetäytyessään mukanaan luterilaista väestöä, joka kastettiin ortodokseiksi; osa heistä palasi, mutta halusi pysyä ortodokseina); (3) paenneiden omaisuuskysymykset (rauhan jälkeen osa Venäjälle paenneista ortodokseista palasi ja sai todeta, että luterilaiset olivat ottaneet heidän talonsa ja tilansa haltuunsa; näitä omaisuuskiistoja ratkottiin käräjillä); (4) väkivaltaisuuDET, joita oli esiintynyt sodan aikana, jatkuivat paikoin rauhan solmimisen jälkeen; tavallisimmin syynä olivat sodanaikaiset tapahtumat, jolloin ensin ortodoksit olivat tukeneet hyökkäviä venäläisiä luterilaisia vastaan ja myöhemmin luterilaiset olivat tukeneet alueen takaisin vallanneita ruotsalaisia ortodokseja vastaan.